

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष १, अंक ३३]

शनिवार, ऑगस्ट २९, २०१५/भाद्रपद ७, शके १९३७

[पृष्ठे ४, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक ६१

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१५ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १७.—महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ यात ...	पृष्ठे
आणखी सुधारणा करण्यासाठी अध्यादेश.	१-४

नगर विकास विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २९ ऑगस्ट २०१५.

MAHARASHTRA ORDINANCE No. XVII OF 2015.

AN ORDINANCE

FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA REGIONAL AND
TOWN PLANNING ACT, 1966.

सन २०१५ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १७.

महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ यात आणखी
सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश.

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही ;

१९६६ चा **आणि ज्याअर्थी**, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम,
महा. ३७. १९६६ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक
व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे ;

(१)

त्याअर्थी, आता, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ च्या खंड (१) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल याद्वारे, पुढील अध्यादेश प्रख्यापित करीत आहेत :—

संक्षिप्त नाव व प्रारंभ. १. (१) या अध्यादेशास, महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना (दुसरी सुधारणा) अध्यादेश, २०१५ असे म्हणावे.

(२) तो तात्काळ अंमलात येईल.

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम ४० ची सुधारणा. २. महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मुख्य अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) याच्या कलम ४० मधील, पोट-कलम (३) मध्ये, खंड (इ) मधील “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ अन्वये” या मजकुराऐवजी, “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ याच्या तरतुदींअन्वये” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम ११३अ ची सुधारणा. ३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ११३अ मध्ये, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ अन्वये” या मजकुराऐवजी, १८९४ चा १. “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ चा ३०. २०१३ याच्या तरतुदींअन्वये” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम ११६ ची सुधारणा. ४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ११६ मध्ये, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ अन्वये” या मजकुराऐवजी, १८९४ चा १. “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ चा ३०. २०१३ याच्या तरतुदींअन्वये” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम १२५ ची सुधारणा. ५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १२५ मध्ये,—
(एक) “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ च्या अर्थानुसार” या मजकुराऐवजी, “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ याच्या अर्थानुसार” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु, भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ याची कलमे ४ ते १५ (दोन्ही सह) यांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेली कार्यपद्धती, अशा जमिनींच्या संबंधात लागू होणार नाही.”.

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम १२६ ची सुधारणा. ६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १२६ मध्ये,—
(एक) पोट-कलम (१) मध्ये,—
(क) खंड (ब) मध्ये, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ यामध्ये नमूद करण्यात आलेल्या तत्त्वांच्या १८९४ चा १. आधारे” या मजकुराऐवजी, “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ यामध्ये नमूद करण्यात आलेल्या तत्त्वांच्या आधारे” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ख) खंड (क) मध्ये, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ अन्वये” या मजकुराऐवजी, “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ याच्या तरतुदींअन्वये” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ग) “किंवा यथास्थिति, भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ याअन्वये” या मजकुराऐवजी, “किंवा, यथास्थिति, भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ याच्या तरतुदींअन्वये” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

१८९४ चा १. (दोन) पोट-कलम (२) मध्ये, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ याच्या कलम ६ मध्ये तरतूद केलेल्या २०१३ चा १. रीतीने ” या मजकुराऐवजी, “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि ३०. पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ याच्या कलम १९ मध्ये तरतूद केलेल्या रीतीने ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(तीन) पोट-कलम (३) मध्ये, “कलम ६ ” या मजकुराऐवजी, “कलम १९ ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

१८९४ चा (चार) पोट-कलम (४) मधील, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ अन्वये ” या मजकुराऐवजी, “भूमि १. संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ २०१३ चा ३०. याच्या तरतुदीअन्वये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १२७ मधील, पोट-कलम (१) मध्ये, “बारा महिन्यांच्या ” या मजकुराऐवजी, सन १९६६ चा “चोवीस महिन्यांच्या ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल. महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम १२७ ची सुधारणा.

८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १२८ मध्ये,—

१८९४ चा (एक) पोट-कलम (१) मधील, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ याच्या तरतुदीनुसार ” या मजकुराऐवजी, सन १९६६ चा १. “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क ३७ याच्या कलम २०१३ चा ३०. अधिनियम, २०१३ याच्या तरतुदीअन्वये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ; १२८ ची सुधारणा.

१८९४ चा (दोन) पोट-कलम (२) मधील, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ ” हा मजकूर ज्या दोन्ही ठिकाणी १. आला असेल त्या दोन्हीही ठिकाणी, “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा २०१३ चा ३०. आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल;

१८९४ चा (तीन) पोट-कलम (३) मधील, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ याच्या कलम १६ किंवा, यथास्थिति, १. कलम १७ अन्वये, ” या मजकुराऐवजी, “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई २०१३ चा ३०. मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ याच्या कलम ३८ किंवा, यथास्थिति, कलम ४० अन्वये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १२९ मध्ये,—

(एक) पोट-कलम (१) मधील,—

(क) “सार्वजनिक हिताच्या दृष्टीने अशा प्राधिकरणाने” या मजकुराऐवजी, “राज्य शासनाच्या मान्यतेने, सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम १२९ ची सुधारणा. अशा प्राधिकरणाने, भारताचे संरक्षण किंवा राष्ट्रीय सुरक्षा किंवा नैसर्गिक आपत्ती किंवा इतर कोणतीही आकस्मिक निकड यांसाठी ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

१८९४ चा (ख) परंतुकामधील, “भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ याच्या कलम २४ मध्ये ” या मजकुराऐवजी, १. “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क २०१३ चा ३०. अधिनियम, २०१३ याच्या कलम २८ मध्ये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) पोट-कलम (२) मधील, “भरपाईच्या रकमेवर दरसाल ४ टक्के दराने संबंधित मालकाला व्याज ” २०१३ चा ३०. या मजकुराऐवजी, “भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ याच्या तरतुदीनुसार संबंधित मालकाला व्याज व इतर भरपाई ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

निवेदन

महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ (१९६६ चा महा.३७) यात, नगररचना योजना ह्या योग्य रीतीने तयार केल्या आहेत आणि त्यांची अंमलबजावणी प्रभावीपणे केलेली आहे याची सुनिश्चिती करण्याच्या दृष्टीने, जमिनीचा विकास व वापर यांच्या नियोजनासाठी आणि विकास योजना तयार करण्यासाठी तरतूद आहे. उक्त अधिनियमात सुधारणा करण्याचे प्रस्तावित केले आहे.

२. प्रस्तावित सुधारणांची ठळक वैशिष्ट्ये खालीलप्रमाणे आहेत :-

(एक) **कलमे ४०, ११३अ, ११६, १२५, १२६, १२८ व १२९ यांची सुधारणा.**—उक्त अधिनियमात, विकास योजना आणि त्यांच्याशी संबंधित बाबी या संबंधात सार्वजनिक प्रयोजनांसाठी आवश्यक असलेल्या जमिनीच्या सक्तीच्या संपादनासाठी तरतूद आहे. अशा प्रयोजनांसाठी जमिनीच्या संपादनाच्या बाबतीत, उक्त तरतुदींमध्ये, भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ (१८९४ चा १) याच्या तरतुदींचे निर्देश अंतर्भूत आहेत.

१ जानेवारी २०१४ पासून अंमलात आलेला भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ (२०१३ चा ३०) याद्वारे, भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ हा निरसित झालेला आहे. परिणामी, १९६६ च्या उक्त अधिनियमामध्ये असलेल्या भूमि संपादन अधिनियम, १८९४ च्या तरतुदींच्या निर्देशांऐवजी भूमि संपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहत करताना उचित भरपाई मिळण्याचा आणि पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ याच्या तरतुदींचे निर्देश दाखल करणे इष्ट आहे.

(दोन) **कलम १२७ ची सुधारणा.**—उक्त सन १९६६ च्या अधिनियमाच्या कलम १२७ मध्ये अशी तरतूद आहे की, जर राखून ठेवलेली, वाटप केलेली किंवा नेमून दिलेली कोणतीही जमीन, अंतिम प्रादेशिक योजना किंवा अंतिम विकास योजना ज्या दिनांकापासून अंमलात येईल त्या दिनांकापासून दहा वर्षांच्या आत कराराद्वारे संपादित केली नसेल, किंवा कलम १२६ च्या पोट-कलम (२) किंवा (४) खालील घोषणा, अशा कालावधीत **राजपत्रात** प्रसिद्ध केली नसेल तर, जमिनीचा मालक किंवा जमिनीत हितसंबंध असणारी कोणतीही व्यक्ती, नियोजन प्राधिकरण, विकास प्राधिकरण किंवा समुचित प्राधिकरण यांच्यावर, जमिनीवरील त्याची मालकी किंवा जमिनीतील तिचा हितसंबंध दर्शविणाऱ्या दस्तऐवजांसह तशा आशयाची नोटीस बजावील आणि जर अशी नोटीस बजावण्यात आल्याच्या दिनांकापासून बारा महिन्यांच्या आत जमीन संपादन करण्यात न आल्यास, किंवा संपादनासाठी उपरोक्त रीतीने कोणतीही उपाययोजना करण्यात न आल्यास, ती जमीन राखून ठेवणे, वाटून देणे किंवा नेमून देणे, हे व्यपगत झाल्याचे मानण्यात येईल आणि त्यानंतर ही जमीन अशाप्रकारे राखून ठेवणे, वाटून देणे किंवा नेमून देणे यांपासून मुक्त झाल्याचे मानण्यात येईल.

असे निदर्शनास आले आहे की, उक्त कलम १२७ यात निर्देशिलेला बारा महिन्यांचा कालावधी हा, आवश्यक ते सोपस्कार पूर्ण करण्यासाठी खूपच कमी आहे. आवश्यक ते सोपस्कार पूर्ण करण्यासाठी बारा महिन्यांच्या उक्त कालावधीमध्ये, आणखी बारा महिन्यांच्या कालावधीची वाढ करण्याची गरज आहे असे वाटते.

३. वरील उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी, दिनांक १३ जुलै २०१५ रोजी सुरू झालेल्या राज्य विधानमंडळाच्या पावसाळी अधिवेशनात, महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना (तिसरी सुधारणा) विधेयक, २०१५ हे, सन २०१५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४४ म्हणून महाराष्ट्र विधानसभेमध्ये दिनांक २९ जुलै २०१५ रोजी पुरःस्थापित करण्यात आले होते. तथापि, दिनांक ३१ जुलै २०१५ रोजी महाराष्ट्र राज्य विधानसभेच्या अधिवेशनाची सत्र समाप्ती झाल्याने, उक्त विधेयक राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांत संमत होऊ शकले नाही. महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ यामध्ये उक्त सुधारणा तात्काळ करणे शासनास इष्ट वाटते.

४. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही आणि उपरोक्त प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ (१९६६ चा महा. ३७) यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे, म्हणून, हा अध्यादेश प्रख्यापित करण्यात येत आहे.

मुंबई,
दिनांक २९ ऑगस्ट २०१५.

चे. विद्यासागर राव,
महाराष्ट्राचे राज्यपाल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

डॉ. नितीन करीर,
शासनाचे प्रधान सचिव.